

Ἰπόμνημα τοῦ πατριάρχου Νικολάου Γ' τοῦ γραμματικοῦ, δοθέν τῷ δαίῳ παρ' ἡμῶν Χριστοδούλῳ, δι' οὗ γίνεται δεκτὴ ἡ παραίτησις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἡγουμενίας τῆς ἐν τῷ Λάτρῳ μονῆς, καὶ ἐπιτρέπεται αὐτῷ μετέρχεσθαι (ὅπερ καὶ ἤτήσατο) τὸν πάντῃ ἐρημικὸν βίον. Ἐλλιπὲς τὴν ἀρχὴν, ἐν δὲ τῷ τέλει οὐκ ἀναγινώσκεται τὸ ἔτος, διὰ τὸ ἐφθαρμένους εἶναι στίχους τινάς· ἀλλ' ἐναπελείφθη μόνῃ ἡ ἰνδικτιῶν, ἥτις ἐστὶν ἡ δεκάτη, συμπίπτουσα τῷ 1087 ἔτει. Σώζεται ἡ ἐκ μολύβδου σφραγὶς φέρουσα ἐξ ἐνὸς μὲν τὴν εἰκὼνα τῆς Θεοτόκου ἐπὶ θρόνου καὶ τὸν Χριστὸν ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς· ἐκ τοῦ ἄλλου δέ: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Ἰπόμνημα τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου Θ' τοῦ Ἀγκυραίου, δι' οὗ διορίζεται πάντα τὰ ἐν τῇ χρυσοβούλῳ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ διειλημμένα γραφῇ τὸ ἀρράγες κεκτῆσθαι καὶ ἀμετάπτωτον, μόνον δὲ τὸ τοῦ κατὰ καιρὸν πατριάρχου ἀναφέρεσθαι ὄνομα, ὡς ἐπὶ πατριαρχικῷ σταυροπηγίῳ τῆς μονῆς ἀνεγερμένης. Ἀπείργει δὲ τοὺς ἀρχιερεῖς πάντας ἐπιχειρεῖν ἄγειν ὑφ' ἑαυτοὺς τὴν μονήν, διὰ τὸ αὐτεξουσίαν καὶ αὐτοδέσποτον εἶναι. Ἐκ τοῦ σωζομένου ἀρχετύπου ἐλλίπουσιν ἱκανοὶ στίχοι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μέχρι τοῦ: «τὰ τῆς παρτελοῦς ἐλευθερίας,» ἀναπληροῦνται δὲ ἐξ ἀντιγράφου ἀρχαίου, συγχρονοῦτος τῷ ἀρχετύπῳ. Γέγραπται δὲ μηνὶ Αὐγούστῳ, ἰνδικτιῶνος νά', ἔτει ς'χμ' († 1132). Ἐξεδόθη δὲ τοῦτο μετὰ καὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 22, 31, 35 καὶ 38, ὑπὸ τοῦ φίλου Σκκελίωνος ἐν τῷ Εὐαγγελικῷ Κήρυκι ἔτους Ζ' (1863) ἀριθ. 7, σελ. 317 καὶ ἔτους Θ' (1865), ἀριθ. 3, σελ. 130.

Ἰσον τοῦ ἀνωτέρω ὑπομνήματος ἀρχαῖον, ὅπερ σώζει μὲν τὴν ἀρχὴν: «Ἰωάννης ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. — Ἐδέησε καὶ πολλὰς ὅτι μάλιστα τετειχισμένη καλῶς κτλ.,» φθάνει δὲ μέχρι τοῦ: «τῷ παρόντι αὐτῆς ὑπομνήματι τὰ τῆς παρτελοῦς.»

Ἄλλο ὅμοιον, ἀρχόμενον ἐξ οὗ καὶ τὸ πρωτότυπον: «τὸ ἀνεπηρέαστον ταύτης ἀπὸ τε τῶν κατὰ τόπον ἀποστελλομένων ἐξάρχων.» Ἀντεγράφῃ λήγοντος τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ὑπὸ Νικηφόρου Χατοφύλακος ἐκείνου τοῦ Κρητὸς τοῦ πρώτου ἐν τῇ Πατριάδι σχολῇ διδάξαντος.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΤΕΛΕΤΑΙ ΕΝ ΣΙΑΜΗ.

Περιεγράψαμεν οὐ πρὸ πολλοῦ (1) τὰς γινομένας τελετὰς ἐν Ταρταρίᾳ ὅτε πρόκειται νὰ κηδευθῶσιν ἡγεμόνες· νῦν δὲ ἃς ἴδωμεν πῶς κηδεύονται καὶ ἐν Σιάμῃ.

Ὅταν ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς ἐγγέουσι διὰ τοῦ στόματος εἰς τὸν στόμαχον αὐτοῦ μεγίστην ποσότητα ὑδραργύρου, βάλλουσιν αὐτῷ προσωπίδα καὶ προσηλοῦσιν αὐτὸν στερεῶς ἐπὶ θρόνου ἔχοντος κάτωθεν ὀπήν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν κεῖται μέγα χρυσοῦν ἀγγεῖον. Ὁ ὑδράργυρος ξηραίνει τὸ σῶμα τάχιστα, καὶ καθ' ἡμέραν ἐρχόμενοι μετὰ μεγίστης πομπῆς καὶ παρατάξεως ῥίπτουσιν εἰς τὸν ποταμὸν ὅ,τι κατέπεσεν εἰς τὸ ἀγγεῖον. Ἀφοῦ δὲ ξηρανθῇ καλῶς τὸ σῶμα βάλλουσιν αὐτὸ, τὰς χεῖρας ἔχον δεδεμένας, εἰς μεγίστην χρυσὴν κάλπην, ὅπου μένει περὶ τὸ ἓν ἔτος καθ' ὃ προετοιμάζονται τὰ τῆς κηδείας. Μετὰ ταῦτα κόπτοντες τὰ μεγαλήτερα δένδρα τοῦ δάσους κατασκευάζουσι, τῇ συνδρομῇ σύμπαντος τοῦ λαοῦ, κολοσσιᾶν πυραμοειδὲς κενοτάφιον, τριακοσίων ποδῶν ὕψος ἔχον, τὸ ὅποιον ἀποθέτουσιν εἰς εὐρύχωρον πλατεῖαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως. Τότε μεταφέροντες ἐν λιτανείᾳ καὶ ἐν μεγίστῃ πομπῇ ἐπὶ χρυσοῦ ἄρματος τὴν περιέχουσαν τὸ σῶμα κάλπην, τοποθετοῦσιν αὐτὴν ἐπὶ ὑψηλοῦ βήματος, ὅτε ἄρχονται δημόσιοι ἀγῶνες, οἵτινες διακοῦσιν ἡμέρας ἑπτὰ. Τὴν δ' ἐβδόμην ὁ διάδοχος ἀνάπτει ἰδίᾳ χεὶρὶ τὸ βῆμα, τὸ ὅποιον σύγκειται ἐκ ξύλων ἀρωμαντικῶν. Τὰ δὲ ὅσα ὅσα δὲν καῶσι μεταβάλλουσιν εἰς κόνιν, τὴν ὁποίαν μιγνύουσι μετὰ χώματος καὶ κατασκευάζουσιν ἀγαλμάτια.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅταν ἀποθνήσκῃ ὁ βασιλεὺς. Τὴν δ' ἐπέτειον ἡμέραν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ τελοῦνται ἄλλου εἶδους τελεταί, ὅτε ὁ ἡγεμὼν ἔχων περὶ αὐτὸν πᾶσαν τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν καὶ τοὺς αὐλικούς, ἐπισκέπτεται τὰς σημαντικωτέρας παγόδας τοῦ κράτους. Ἰδοὺ ἡ περιγραφὴ μιᾶς τοιαύτης, γενομένη ὑπὸ αὐτόπτου.

Τὴν 19 Ὀκτωβρίου 1867 ἐτελέσθησαν ἐν Βαγκὸν κατὰ τὴν ξηρὰν καὶ θάλασσαν πομπαί, ἃς προήδρευεν αὐτὸς οὗτος ὁ βασιλεὺς· ἐμελλε δὲ νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὰς βασιλικὰς παγόδας τὰς κειμένας εἰς τὴν Βαγκὸν καὶ τὰς ὀχθὰς τοῦ ποταμοῦ Μετάμ.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν διὰ ξηρᾶς πομπὴν ὁ βασιλεὺς, ἡγουμένης τῆς φρουρᾶς καὶ τῆς μουσικῆς, καθύσθαι ἐπὶ θρόνου βασταζομένου ὑπὸ ὀκτὼ ὑπηρετῶν καὶ παρακολουθουμένου ὑπὸ τριῶν μανδαρίνων κρατούντων ἀνοικτὰς ὀκτωρόφους σκιαδίσκας, αἵτινες

(1) Παγδ. Τόμ. 16', σελ. 439.

εἶναι τὰ σύμβολα τῆς βασιλείας τῆς Σιάμης. Ἡ συνοδία, συγκροτούμενη ἐκ πολλῶν εὐρωπαϊκῶν ἄμαξων, εἰς ἃς κάθονται οἱ ἡγεμονόπαιδες καὶ αἱ ἡγεμονίδες, διαβαίνει μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ὅστις προλαβὼν ἐξέθετο πλουσιώτατα ὑφάσματα κατὰ τὰς ὁδοὺς.

Κατὰ δὲ τὴν διὰ θαλάσσης, ἡ πανηγυρίς τελεῖται λαμπρότερον.

Ὁ βασιλεὺς, φορῶν διάδημα, ἐξέρχεται τοῦ παλατίου καὶ ἐπιβαίνει εἰς λέμβον τὴν ὁποίαν συνοδεύουσι καὶ πᾶσαι αἱ τῶν μανδαρίνων. Εὐκόλον δὲ νὰ φαντασθῇ τις πόσον μεγαλοπρεπὲς εἶναι τὸ θέαμα ἀπειραρίθμων χρυσῶν λέμβων, εἰς ἃς κάθονται ἐξολισμένοι οἱ σημαντικώτεροι τοῦ κράτους.

Τέσσαρες λέμβοι ἔχουσι ἑκατὸν εἴκοσι ποδῶν μῆκος, καὶ φέρουσι τὴν βασιλικὴν φρουρὰν προπορεύονται· μετ' αὐτάς δὲ ἔρχονται δύο ἄλλαι φέρουσι ἡ μὲν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν, ἡ δὲ ἐγχωρίαν· ἔπειτα ἀκολουθοῦσιν αἱ βασιλικαὶ λέμβοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων προβαίνει μεγαλοπρεπῶς ἡ τοῦ βασιλέως. Ἐχει δὲ αὕτη μῆκος ποδῶν ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα, χρυσοῦν σύμπλεγμα δρακόντων ἐπὶ τῆς πρῶρας εἴκοσι πόδας ὑψηλόν, καὶ ἐπταρόφους χρυσᾶς σκιαδίσκας. Ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ λέμβῳ ἀνυψοῦται ὁ βασιλικὸς θρόνος ὑπὸ οὐρανὸν ἐξαικονίζοντα τὸ βασιλικὸν στέμμα· ἐκτέρωθεν δὲ αὐτοῦ, οὗ τινος τὰς βαθμίδας καλύπτουσι πλούσιοι τάπητες, κεῖται δένδρον ἐκ χρυσοῦ χρυσᾷ ἔχον καὶ τὰ φύλλα, σύμβολον καὶ τοῦτο τῆς βασιλείας. Ἀπέναντι δὲ τοῦ θρόνου ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης κεῖνται ἀγγεῖα τείου καὶ ποτήρια ἐκ χρυσοῦ ἐστολισμένα πολυτίμοις λίθοις. Πρὸς δὲ τὰ πλάγια κεῖται πλούσιον προσκεφάλαιον, ἐφ' οὗ ἀναπαύονται τὰ σανδάλια τοῦ βασιλέως, ἅτινα ἀποθέτει ἐκεῖ ὅταν ἀποβαίνῃ εἰς τὴν ξηρὰν· διότι ἡ Α. Μ. κατὰ τὰς τοιαύτας τελετὰς βαδίζει πάντοτε γυμνόπους. Καθ' ὅλον δὲ τὸ μῆκος τῆς λέμβου ἴστανται οἱ ἀνώτεροι μανδαρίνοι κρατοῦντες ἀνοικτὰς σκιαδίσκας, καὶ παρασκευάζοντες βέτελ διὰ τὴν Α. Μ.

Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ φορῶν διάδημα, στηρίζει τὴν δεξιὰν εἰς ράβδον τοσοῦτω κατεστολισμένην δι' ἀδαμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τις ἂν εἶναι ἐκ ξύλου ἢ ἄλλης ὕλης· εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν κρατεῖ λευκὸν μανδύλιον πληρὲς χρυσῶν κεντημάτων κατὰ τὰς ἄκρας. Ἐχει δὲ καὶ τοὺς δακτύλους καὶ τὸ στήθος καταφόρτους ὑπὸ τοιούτων λίθων, τὸ δὲ διάδημα εἶναι τοσοῦτω βαρὺ, ὥστε δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ὁ βασιλεὺς.

Ἐκ δεξιῶν τῆς βασιλικῆς λέμβου ὑπάρχει ἄλλη μικροτέρα καὶ ὀλιγώτερον πλουσία, ἔχουσα εἰς τὸ κέντρον ἀντὶ θρόνου οὐρανὸν χρυσοῦν. Εἰς ταύτην τὴν λέμβον μεταβαίνει ὁ βασιλεὺς ὅπως ἀποβῇ εἰς

τὴν ξηρὰν, ἀφοῦ πρῶτον ἀποβάλῃ τὸ στέμμα καὶ τὰ σανδάλια καὶ φορέσῃ ἐλαφρότερον ἔνδυμα.

Τρίτη δὲ λέμβος φέρει τὰ δῶρα τοῦ βασιλέως πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς παγόδας, βκσταζόμενα ὑπὸ πολλῶν ὑπηρετῶν φορούντων κοκκίνους ἐπενδύτας καὶ ἰάνθινα βρακία.

Ὁ βασιλεὺς ὅστις, ὡς εἶπομεν, ἀλλάσσει ἔνδυμα ἐξερχόμενος τῆς λέμβου, λαμβάνει ἄλλο λευκὸν περικύρουν καὶ ἔχον κομβία ἐξ ἀδαμάντων ὀγκωδιστάτων. Φορεῖ δὲ καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν πῖλον ἐκ μαύρου βελούδου πληρὲς ἐπίσης πολυτίμων λίθων.

Ὅταν δὲ ἀποβῇ εἰς τὴν ξηρὰν ἀκούεται κρότος θαλασσίων σαλπίγγων, καὶ εὐθὺς λαὸς τε καὶ μανδαρίνοι κλίνουσι γόνυ, τὸ μὲν πρόσωπον στρέφοντες πρὸς τὸν βασιλέα, τὰς δὲ χεῖρας ἀνατείνοντες πρὸς οὐρανόν, ὡς ἀνέζήτουν τὴν προστασίαν αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα οἱ μανδαρίνοι ἀνιστάμενοι διευθύνονται εἰς τὴν παγόδαν τὴν ὁποίαν σκοπεῖ νὰ ἐπισκεφθῇ ὁ βασιλεὺς. Ψάθοι καλύπτουσι ὅλην τὴν ὁδόν· ὅταν δὲ φθάνωσιν εἰς τὴν πύλην τῆς παγόδας, δύο ὑπηρέται προσερχόμενοι πλύνουσι τοὺς βασιλικοὺς πόδας ἐντὸς λεκάνης ἐκ χρυσοῦ, καὶ χέοντες ὕδωρ διὰ προχοῖδος ὡσαύτως χρυσεῖς.

Αἱ στολαὶ τῶν μανδαρίνων ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς πλουσίας στολὰς τῶν καθολικῶν ἱερέων ὅταν λειτουργῶσι. Φοροῦσι δὲ καὶ σπάθην κεκοσμημένην μετὰ πολυτίμων λίθων, καὶ κρεμαμένην ἀπὸ πλουσιωτάτου ἀορτήρος.

Παρὰ τὴν πύλην τῆς παγόδας, καὶ εἰς τὴν περὶ αὐτὴν ἀπέραντον περιοχὴν, ἐν ᾗ βλέπεις πλῆθος ναῖσκων καὶ ὠραιωτάτων κήπων κατὰ τὸν σινικὸν τρόπον, κάθονται ἐντὸς ἀνοικτῶν σκηνῶν τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ οἱ ἀνώτατοι ἄρχοντες τοῦ κράτους. Ἀναχωροῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ κατόπιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπιβαίνουσιν εἰς τὰς ἰδίαις λέμβους ἅμα μετὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς, ὅτε ἡ Α. Μ. ἐπανέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Περιγητὴς Ἀθηνῶν, ἥτοι περιγραφή τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρχαιοτήτων, ἐρανισθεῖσα ἐκ πολλῶν ἀθηδογράφων ἰδίως δὲ τοῦ Α. Σμίθου, ὑπὸ Α. Πανταζῆ. Ἀθῆναι 1868.

Topographie d'Athènes d'après le colonel Leake, par Phocion Roque, chargé d'affaires de Grèce à Paris.— 1869.

Καὶ τὰ δύο ταῦτα πονήματα ἐγράφησαν χάριν τῶν ξένων, τῶν ἐρχομένων εἰς ἐπίσκεψιν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλὰ μήπως καὶ εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῶν δὲν ἦναι χρήσιμα; Πόσοι ἐξ ἡμῶν διαβαίνοντες καθ' ἑ-